אם נתקלתם בבעיות תצוגה לחצו כאן לצפייה בדפדפן

בני או בנימין?

שני המתמודדים על ראשות הממשלה בבחירות 2019 נקראים בנימין: בנימין (ביבי) נתניהו ובנימין (בני) גנץ. בנימין הוא שמו של בן הזקונים של יעקב אבינו מרחל ואבי אחד משבטי ישראל. כצפוי משם מקראי במעמד זה, הוא נפוץ דורי דורות בכל קהילות ישראל, ובהגיות שונות אף בקרב העמים.

בנימין הוא כפשוטו בן־ימין. המילה יָמִין היא מהמילים הבסיסיות המשותפות לשפות השמיות, ומאחר שיש לה כמה משמעויות, יכול השם להתפרש בכמה דרכים – בין השאר סמל לכוח ולאון.

להרחבה

חדשות האקדמיה

יצא לאור כרך פא של כתב העת המדעי "לשוננו" לחקר הלשון העברית והתחומים הסמוכים לה – לרכישה

לסיכום ולצפייה בערב העיון שנערך במלאת 70 שנים לעורך המילון ההיסטורי פרופ' חיים כהן

משרות חדשות באקדמיה ללשון העברית

מוזמנים להגיע – הרצאות מתוכננות בחודש הזה

זה הזמן ללכת לקלפי

את המילה קלפי – שמקורה ביוונית – מוצאים במשנה בתיאור בחירת השעיר לעזאזל ביום הכיפורים: "שָׂם שְׁנֵי שְׂעִירִים, וְקַלְפִּי הָיְתָה שָׁם וּבָהּ שְׁנֵי גּוֹרָלוֹת" (יומא ג, ט), ובהמשך "טָרַף [הכוהן הגדול] בְּקַלְפִּי וְהֶעֱלָה שְׁנֵי גּוֹרָלוֹת – אֶחָד כָּתוּב עָלָיו לְשֵׁם וְאֶחָד כָּתוּב עָלָיו לַעֲזָאזֵל" (ד, א). הכוהן הגדול שלף מכלי קיבול המכונה 'קלפי' פתק אחד בימינו ופתק שני בשמאלו, ועל פיהם נקבע מה יהיה גורלם של השעירים – זה שעמד לימינו וזה שעמד לשמאלו. גם בקלפי של ימינו יש פתקים שבאמצעותם בוחרים – אם כי בשיטה שונה.

עוד על המילים פרגוד וקלפי

על ניקוד משקל פֹּעֶלֶן

ניקודן הרגיל של מילים במשקל פֹּעֶלֶן הוא בלא דגש חזק באות השנייה ובלא דגש קל (באות בגדכפ"ת) לאחר השווא: סִפֹּרֶן, אֲסֹפֶן.

יש התמהים כיצד ייתכן שבמשקל פֹּעֶלֶן אין דגש קל באות בגדכפ"ת הבאה לאחר שווא נח. ראשית, כאמור, ניקוד זה הוא המסור לנו מן המקורות. שנית יש לדעת כי הכלל של דגש קל אחרי שווא נח אינו כלל גורף. עוד דוגמאות למקרים שבהם הכלל הזה אינו מתקיים הן משקל פֹּעֶלֶת, כגון מַלְכוֹת, סִמְכוֹת ועִצְבוֹת, וכן מילים כגון קִרְבָּה, שִׁכְבָּה ושִׁרְבִּיט.

להרחבה

מודה על האמת

משמעות הביטוי: מכיר בנכונותו של דבר־מה (שלא כמו שחשב קודם, שלא כמו שמקובל לחשוב).

הודאה על האמת בלשון חז"ל כמוה כהודאה על חטא – כלומר הכרזה על קיומו של דבר או על נכונותו ללא התעלמות וללא הסתרה. בספרות הגאונים ובספרות הרבנית של ימי הבינים משמשים לצד 'מודה על האמת' גם 'מודה באמת' ואף 'מודה לאמת'. בעברית בת ימינו הרוצה לדבוק במטבע שטבעו חכמים 'יאמר 'להודות על האמת', אך גם מי שינקוט 'להודות באמת' אינו משתבש.

להרחבה על הביטוי במדור מטבעות לשון

סיפורו של כפכף

לקראת סיומה של עונת הרחצה – נספר כאן את סיפורו של הכפכף.

נראה שהמילה כפכף נוצרה משיבוש המילה קבקב – שיבוש ששילב בין הגייה לכתיב. לדוברים נוח יותר להגות את ההגה פ במקום ב בקרבת ההגה ק, ומתוך כך הפך הקבקב ל"קפקף" (כמו ההגייה ספתא במקום סבתא). כך נכנסה הפ"א למילה. עם ההגייה בפ"א נתקשרה ככל הנראה המילה בתודעת דוברי העברית למילה כף (הרגל) וכך החלו לכתוב כפכף.

עוד על הקבקב והכפכף

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

עקבו אחרינו

להסרה מרשימת התפוצה לחצו כאן | ניהול הרשמות | תמיכה באקדמיה
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401